

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Дека́н факультету суспільних наук

/ проф. Остапець Ю.О./

№ 170 сервіс 20 22 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕГІОНАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА
МІСЦЕВІ ФІНАНСИ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Освітня програма	Державна служба
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород – 2022

Робоча програма навчальної дисципліни **«Регіональна соціально-економічна політика та місцеві фінанси»** для здобувачів вищої освіти галузі знань 28 **Публічне управління та адміністрування** спеціальності 281 **Публічне управління та адміністрування освіти** програма **«Державна служба»**.

Розробники: *Черленяк Іван Іванович*, доктор наук з державного управління, професор кафедри бізнес-адміністрування, маркетингу та менеджменту;

Токар Маріан Юрійович, доктор наук з державного управління, професор кафедри політології і державного управління ФСН.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри **політології і державного управління**

протокол № 13 від «16» червня 2022 р.

Завідувач кафедри Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією **факультету суспільних наук**

протокол № 08 від «07» червня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4,0	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1-ий	1-ий
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин: для денної форми навчання: 3 аудиторних – 48 самостійної роботи студента – 72	1-ий	1-ий
	Лекції:	
	28	10
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	72	106

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Регіональна соціально-економічна політика та місцеві фінанси» – професійна підготовка висококваліфікованих, відповідальних управлінських кадрів, спроможних розробляти, аналізувати і реалізовувати регіональну соціально-економічну політику, творчо, ефективно й результативно виконувати управлінські функції, сприяти інноваційним процесам у суспільстві з метою утвердження соціальної справедливості, демократії, забезпечення прав і свобод людини, сталого розвитку на основі світових та європейських стандартів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких *компетентностей*:

1) *інтегральної компетентності* (ІК):

- здатність розв'язувати складні задачі й проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2) *загальних компетентностей* (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-01);
- здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК-02);
- здатність розробляти та управляти проектами (ЗК-03);
- здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології (ЗК-05);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-7);
- здатність до сприйняття змін, адаптації до нової ситуації та готовності приймати нестандартні рішення (ЗК-08);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різноманітних джерел (ЗК-09);
- здатність бути критичним і самокритичним (ЗК-10).

3) *спеціальних* (фахові, предметні) *компетентностей* (СК):

- здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти (СК-01);
- здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери (СК-02);
- здатність організовувати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій, зокрема розробляти заходи щодо впровадження електронного урядування в різних сферах публічного управління та адміністрування (СК-03);
- здатність представляти органи публічного управління у відносинах із іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними (СК-05);
- здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, аналітичні довідки, пропозиції, доповіді, надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях публічного управління та адміністрування (СК-07);
- здатність дотримуватися морально-етичних засад у професійній управлінській, консультаційній, аналітичній та експертно-дослідницькій діяльності (СК-11);
- здатність оперативно вирішувати теоретичні, аналітичні, практичні задачі в багатонаціональному та соціально неоднорідному регіоні (СК-12).

Крім того, вивчення вказаної нормативної навчальної дисципліни дозволить здобувачу вищої освіти у подальшому якісно проводити суспільно-державні консультації в процесі державного управління та при розробці законодавства; формувати власні наукові погляди на проблеми розвитку адміністративно-державного управління в Україні в контексті проведення адміністративної реформи; визначити та пояснити сутність основних теорій адміністративного-державного управління, які сформувались у світі; сформулювати та охарактеризувати основні функції адміністративних органів держави.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Державна служба» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.	ПРН-01
Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії й проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.	ПРН-02
Використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач публічного управління та адміністрування	ПРН-04
Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи й технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських і загально-організаційних структур.	ПРН-06
Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових і етичних норм.	ПРН-08

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Регіональна соціально-економічна політика та місцеві фінанси**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання теоретичних і прикладних засади вироблення й аналізу публічної політики, а також технологій прийняття управлінських рішень щодо здійснення адміністративної діяльності.	ПРН-01
Уміння розв'язувати складні задачі в адміністративній діяльності, враховуючи вимоги законодавства, виявляти та усувати правові колізії та проблеми.	ПРН-02
Уміння використовувати сучасні статистичні методи, моделі, цифрові	ПРН-04

технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач в адміністративній діяльності.	
Уміння здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами для успіхів регіонального розвитку.	ПРН-06
Уміння здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в адміністративній діяльності на засадах соціальної відповідальності, правових і етичних норм.	ПРН-08

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- залік;
- виконання індивідуальної роботи студента;
- презентація результатів виконаної індивідуальної роботи студента;
- виступ на семінарських заняттях;
- поточне опитування.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня знань студентів проводиться за модульно-рейтинговою системою і включає поточний та підсумковий контроль.

Форми поточного контролю: поточне опитування, виступ на семінарських заняттях, виконання індивідуальної роботи студента; презентація результатів виконаної індивідуальної роботи студента.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
6	6	6	6	6+15+5		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	50	100
8	8	8	8+15+3		

T1, T2... - теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувачавищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Семінарські заняття (у тому числі, поточне опитування, виступ на семінарських заняттях, участь у обговореннях лекційного матеріалу і дискусіях, самостійна робота студента)	6	18	3	12
Підготовка індивідуального завдання	1	5	1	5
Презентація індивідуального завдання	1	5	1	5
Модульна контрольна Робота	1	25	1	25
Разом	9	53	6	47

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Мінімальний поріг для допуску до модульної контрольної роботи становить 10 балів. Модульна контрольна робота складається з трьох запитань описово-аналітичного характеру.

Перше запитання покликане оцінити знання з тематичної проблематики відповідного модулю, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на семінарських заняттях. Залежно від обсягу, послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, перше запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 10 балів.

Друге запитання має на меті оцінити розуміння основних тенденцій еволюції регіональної соціально-економічної політики й місцевих фінансів. Залежно від послідовності викладу і орієнтуванні у тематичному матеріалі, друге запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 15 балів.

Третє питання модульної контрольної роботи має творчо-аналітичний характер. Залежно від обґрунтованості аргументів і суб'єктивних висновків студента з визначеної проблематики, третє запитання модульної контрольної роботи максимально може бути оцінене у 25 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методичку проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) – заслуговує студент, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, C) – заслуговує студент, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту заочної форми навчання, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Таблиця відповідності оцінок за різними шкалами

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		диференційована	недиференційована
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Поняття та теоретичні засади регіональної соціально-економічної політики та місцевих фінансів

Тема 1. Сутність регіональної соціально-економічної політики.

Основні засади регіональної політики. Державна регіональна політика: основні поняття і зміст. Об'єкти державної регіональної соціально-економічної політики. Суб'єкти державної регіональної соціально-економічної політики. Принципи та завдання державної регіональної соціально-економічної політики. Цілі регіональної політики в економічній сфері. Цілі регіональної політики в соціальній сфері.

Основні завдання регіональної економічної політики щодо удосконалення регіональної структури економіки. Типологія регіонів. Головні чинники та принципи регіоналізації. Наукове забезпечення розміщення продуктивних сил.

Особливості регіональної політики в умовах воєнного стану.

Тема 2. Механізм реалізації державної регіональної соціально-економічної політики.

Основні складові та сутність механізму реалізації державної регіональної політики. Організаційно-правова база механізму реалізації регіональної соціально-економічної політики. Бюджетно-фінансові важелі механізму реалізації регіональної соціально-економічної політики. Державне регулювання регіонального соціально-економічного розвитку на основі нормативно-правових важелів. Державне регулювання регіонального соціально-економічного розвитку на основі економічних важелів. Адміністративні методи регулювання регіонального розвитку.

Основні завдання регіональної політики у сфері соціального розвитку. Регіональна політика як складова загальнодержавної соціально-економічної політики. Основні тенденції регіональної політики в сучасній світовій економіці. Створення моделі стану соціо-економічної системи регіону.

Особливості механізмів реалізації державної регіональної соціально-економічної політики.

Тема 3. Напрями вдосконалення механізму державної регіональної економічної політики.

Напрями вдосконалення механізму державної регіональної соціально-економічної політики. Особливості розробки регіональних програм як складової механізму реалізації державної регіональної політики. Міжрегіональне і прикордонне співробітництво як інструменти реалізації регіональної економічної політики. Підвищення ролі держави і територій у розвитку та розміщенні продуктивних сил. Покращання загального інвестиційного клімату як напрям стимулювання регіонального розвитку. Активізація інноваційної діяльності та її місце в зміцненні позицій регіональної економіки. Регіональна стратегія соціально-економічного розвитку України. Розробка ефективних регіональних програм як складова механізму реалізації державної регіональної політики. Тенденції розвитку міжрегіонального і прикордонного співробітництва.

Тема 4. Сутність міжгалузевих комплексів України.

Основні економічні завдання у сфері регіонального розвитку. Галузева система управління. Територіальна система управління. Функції державних органів влади та управління. Виробничі і соціально-економічні функції органів територіального управління. Особливості формування й аналізу міжгалузевих комплексів України. Види міжгалузевих комплексів. Типи міжгалузевих комплексів. Регулювання розвитку виробничої інфраструктури в регіоні. Програмно-цільовий підхід до регулювання розвитку міжгалузевого регіонального комплексу.

Тема 5. Особливості регіональної інвестиційної політики в Україні.

Становлення регіональної інвестиційної політики в Україні. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Напрями та принципи здійснення регіонального інвестиційного процесу. Інвестиційна привабливість регіонів. Приклад Закарпатської області. Показники оцінювання інвестиційної привабливості регіонів. Депресивні регіони і механізм інвестування їхнього розвитку. Покращання загального інвестиційного клімату як напрям стимулювання регіонального розвитку. Активізація інноваційної діяльності та її місце в зміцненні позицій регіональної економіки. Нормативно-правове обґрунтування ефективного розвитку регіональної політики (в тому числі в умовах воєнного стану).

Тема 6. Соціальна інфраструктура регіону.

Соціальна інфраструктура регіону: поняття та зміст. Проблеми розвитку соціальної інфраструктури за умов ринкових перетворень. Оцінка забезпеченості населення соціальною інфраструктурою. Етапи проектування соціальної інфраструктури території. Діагностика потреб та інтересів найбільш уразливих категорій громадян. Форми взаємодії органів влади з недержавними організаціями в процесі формування і реалізації державно-управлінських рішень. Напрями і принципи модернізації соціальної інфраструктури в Україні. Гармонійне поєднання державного управління і місцевого самоврядування. Приклад Закарпатської області.

Тема 7. Зарубіжний досвід реалізації регіональної соціально-економічної політики.

Зарубіжний досвід реалізації регіональної соціально-економічної політики. Регіональна соціально-економічна політика сусідніх із Україною держав. Особливості регіональної політики Франції. Регіональна політика держав-членів Європейського Союзу. Регіональна соціально-економічна політика США. Регіональна соціально- економічна політика Китаю. Регіональна соціально-економічна політика Японії. Транскордонне та регіональне співробітництво як джерело регіональної соціально-економічної політики. Приклад міжрегіональної співпраці в Закарпатській області.

Тема 8. Місцеві фінанси в економічній системі держави.

Економічна система держави. Державна регіональна фінансова політика: поняття, цілі, завдання. Вертикальний та горизонтальний фіскальний дисбаланс та міжбюджетний перерозподіл ресурсів від «багатих» до «бідних» у фінансовому розумінні регіонів. Сутність місцевих фінансів та причини їх появи. Місцеві фінанси як система. Функції місцевих фінансів. Основні об'єкти системи місцевих фінансів. Суб'єкти системи місцевих фінансів. Територіальна громада: поняття, функції, роль, правовий статус. Принципи та методи управління місцевими фінансами. Зарубіжний досвід фінансового вирівнювання та проблеми становлення фінансового вирівнювання в Україні.

Тема 9. Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Місцеві податки і збори.

Фінансова автономія місцевих органів влади. Межі та кількісні показники фінансової автономії. Взаємозв'язок місцевих і державних фінансів. Міжнародні стандарти організації

місцевих фінансів. Міжурядові та міжбюджетні фінансові відносини. Різновиди зарубіжних країнах. Особливості місцевих податків і зборів в Україні. Сутність місцевих податків. Сутність місцевих зборів. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування.

Тема 10. Система місцевих фінансових інститутів. Інститут самостійних місцевих бюджетів.

Місцеві фінансові інститути. Структура системи місцевих фінансових інститутів. Автономія, самостійність бюджету. Доходи місцевих бюджетів: власні, закріплені, регульовані. Видатки місцевих бюджетів. Структура місцевих бюджетів. Вільні бюджетні кошти. Нормативно-правове підґрунтя розвитку місцевого самоврядування в Україні. Права місцевих органів публічної влади. Порядок складання місцевих бюджетів. Зарубіжний досвід забезпечення самостійності місцевих бюджетів.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	консул.	залік	с.р. / інд.	
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Поняття та теоретичні засади регіональної соціально-економічної політики та місцевих фінансів						
Тема 1. Сутність регіональної соціально-економічної політики.	9	2	2			7
Тема 2. Механізм реалізації державної регіональної соціально-економічної політики.	9	4	2			7
Тема 3. Напрями вдосконалення механізму	9	2	2			7

державної регіональної економічної політики.						
Тема 4. Сутність міжгалузевих комплексів України.	7	2	2			7
Тема 5. Особливості регіональної інвестиційної політики в Україні.	9	2	2			7
Тема 6. Соціальна інфраструктура регіону	9	4	2			9
Тема 7. Зарубіжний досвід реалізації регіональної соціально-економічної політики.	13	4	2			7
Тема 8. Місцеві фінанси в економічній системі держави.	8	2	2			7
Тема 9. Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Місцеві податки і збори.	9	2	2			7
Тема 10. Система місцевих фінансових інститутів. Інститут самостійних місцевих бюджетів.	8	4	2			7
Разом за змістовим модулем 1	90	28	20			72
Усього годин	90	28	20			72

5.3. Теми практичних занять (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність регіональної соціально-економічної політики	2
2.	Механізм реалізації державної регіональної соціально-економічної політики	2
3.	Напрями вдосконалення механізму державної регіональної економічної політики	2
4.	Сутність міжгалузевих комплексів України.	2
5.	Особливості регіональної інвестиційної політики в Україні	2
6.	Соціальна інфраструктура регіону	2
7.	Зарубіжний досвід реалізації регіональної соціально-економічної політики	2
8.	Місцеві фінанси в економічній системі держави	2
9.	Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Місцеві податки і збори	2
10.	Система місцевих фінансових інститутів. Інститут самостійних місцевих бюджетів	2
Разом:		20

5.4. Самостійна робота (денна форма)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Сутність регіональної соціально-економічної політики.	7
2.	Механізм реалізації державної регіональної соціально-економічної політики.	7
3.	Напрями вдосконалення механізму державної регіональної економічної політики.	7
4.	Сутність міжгалузевих комплексів України.	7
5.	Особливості регіональної інвестиційної політики в Україні.	7
6.	Соціальна інфраструктура регіону	9
7.	Зарубіжний досвід реалізації регіональної соціально-економічної політики.	7
8.	Місцеві фінанси в економічній системі держави.	7
9.	Основи фінансової автономії місцевих органів влади. Місцеві податки і збори.	7
10.	Система місцевих фінансових інститутів. Інститут самостійних місцевих бюджетів.	7
Разом:		72

5.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студента з навчальної дисципліни «Регіональна соціально-економічна політика та місцеві фінанси» оцінюється за 20-ти бальною системою та включає наступні завдання:

- **1 модульний контроль:** творча робота з вдосконалення регіональної соціально-економічної політики в Україні та її електронна презентація;

Творча робота вдосконалення регіональної соціально-економічної політики в Україні

Перелік типових завдань:

1. Шляхи досягнення цілей регіональної політики в економічній сфері.
2. Шляхи досягнення цілей регіональної політики в соціальній сфері.
3. Шляхи удосконалення регіональної структури економіки.
4. Регіональна політика як складова загальнодержавної соціально-економічної політики.
5. Основні тенденції регіональної політики в сучасній світовій економіці.
6. Основні методи планування розвитку територій. Їх характеристика.
7. Класифікації методів прогнозування, їх відмінність між інтуїтивними та формалізованими методами.
8. Державні цільові програми, порядок їх затвердження.
9. Характеристика цільових програм Вашого регіону.
10. Аналіз основних статей видатків бюджету розвитку регіону в місцевому бюджеті.
11. «Директивне» та «індикативне» планування.
12. Планування, яке застосовують в умовах ринкової економіки.

13. Аналіз основних інституцій інноваційного розвитку: характеристика та відмінності кожної з них.
14. Характеристика класифікації методів планування і прогнозування.
15. Система обліку територіальних одиниць в Європейському Союзі та основні відмінності між її рівнями.
16. Роль місцевих фінансів в економічній системі держави.
17. Ефективність фінансової автономії місцевих органів влади.
18. Проблема регіоналізації країни і шляхи її розв'язання.
19. Єврорегіони в Україні, їх функції та роль як міжнародних договірних формувань.
20. Структура господарства регіонів і міст. Основні народногосподарські пропорції.
21. Форми суспільної і територіальної організації виробництва.
22. Структура місцевих бюджетів у складі бюджетної системи України.
23. Функції місцевих фінансів.
24. Особливості бюджетного процесу на місцевому рівні.
25. Нормативно-правове забезпечення функціонування місцевих бюджетів в Україні.

Рекомендована література:

- Бюджетний Кодекс України (Нова редакція N 2453-VI від 07.07.2010).
- Закон України «Про засади державної регіональної політики». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 13. ст.90.
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». *Голос України*. 1997. №102. 12 червня.

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

В умовах використання формату онлайн-навчання (дистанційного навчання) із застосуванням мережі Google Meet названі засоби, методи та форми визначаються за домовленістю зі здобувачами і в залежності від зручного виду взаємодії, застосовуються з допомогою існуючих функцій групових чатів та відеоконференцій.

Для ефективного засвоєння тематики є можливість демонстрації необхідних матеріалів на робочому столі комп'ютерного технічного засобу під час занять і семінарів. Зокрема, у разі потреби, під час онлайн-заняття можна надати доступ до свого екрану, щоб показати презентації або іншу тематичну інформацію на робочому столі.

Планування лекційних і семінарських занять, модульних контрольних робіт, звітування за індивідуальну та іншу передбачену програмою роботу зі студентами, а також підсумкова перевірка знань у формі іспиту (заліку) здійснюється заздалегідь за допомогою прив'язки до Google-календаря. Синхронізація запланованих заходів виконується автоматично на всіх зручних для їх проведення пристроях.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бочок М., Бутко М., Котельников Д. Управління регіоном: Навч. посіб. для практичних та самостійних занять. Чернігів: Сіверянська думка, 2001. 280 с.
2. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А. Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. К.: 2017. 119 с.
3. Молодожен Ю.Б. Планування розвитку територій: Навч. посібн. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. 284 с.
4. Стеченко Д.М. Управління регіональним розвитком. К.: Вища школа, 2000. 223 с.
5. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. /

- Національний ун-т "Києво-Могилянська академія". К. : Центр навчальної літератури, 2005. 560 с.
6. Топчієв О.Г. Теоретичні основи регіональної економіки: Навч. посібник. К.: Вид-во УАДУ, 1997. 140 с.
  7. Шнипко О.С. Економічна безпека держави і регіону в соціально-криміналістичному контексті. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 4. С. 122–128.
  8. Ягодка А. Перекося регіональної політики держави. *Економіка України*. 2004. № 8. С. 28–35.

Додаткова література

1. Беленький П.Ю., Другов О.О. Теоретико-методологічні засади регіонального розвитку економіки України. *Регіональна економіка*. 2006. № 4. С. 7–18.
2. Бюджетний менеджмент: Навч. посіб. / В. Федосов, С. Кондратюк, Л. Сафонова та ін.; Заг. ред. проф. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2005. 420 с.
3. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. К: Центр навчальної літератури, 2004. 606 с.
4. Герасимчук З. Комплексна оцінка рівня сталого розвитку регіонів України. *Економіка України*. 2002. № 2. С. 34–42.
5. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України / Навч. посіб. К.: Вид-во УАДУ, 2002. 112 с.
6. Жаліло Я. Економічна стратегія як категорія сучасної економічної науки. *Економіка України*. 2005. № 1. С. 19–27.
7. Жук М.В. Альтернативи регіонального розвитку в Україні в контексті інтеграції усвітове господарство. *Актуальні проблеми економіки*. 2006. № 12. С. 102–109.
8. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні". *Голос України*. 1997. №102. 12 червня.
9. Закон України від 18.03.2004 р. №1621 «Про державні цільові програми».
10. Закон України «Про засади державної регіональної політики». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 13. ст.90.
11. Запоточний І.В., Захарченко В.І. Державне регулювання регіональної економіки / Заред. В.І. Захарченка. Харків; Львів; Одеса: ТОВ "Одіссей", 2003. 447 с.
12. Керецман В. Ю. До проблеми правового регулювання регіонального розвитку в країнах Європи. URL: http://www.nbuv.gov.ua/ejournals/tppd/2008-4/R_2/09zovurr.pdf 15.
13. Кириленко О.П. Місцеві фінанси: Підручник. К: Видавництво Знання. 2006. 677 с.
14. Клімахіна О. Методика оцінки економічного потенціалу регіону. *Економіка України*. 2005. № 8. С. 38–42.
15. Крайник О. П. Бюджетне управління соціально-економічними процесами в регіоні. *Регіональна економіка*. 2011. № 2. С. 16–22.
16. Круш П.В., Кожемяченко О.О. Регіональне управління: Навч. посібник для вузів. К.: ЦУЛ, 2007. – 248 с.
17. Куйбіда В. С., Негода В. А., Толкованов В. В. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи: зб. нормативно-правов. актів і наук.-аналіт. матеріалів з питань регіон. розвитку та просторов. планування К. "Крамар", 2009. 176 с.
18. Менеджмент державної політики: ключові гравці / Міхал Бен-Гера, Саймон Джеймс та ін.; пер. з англ. І. Чуприна, Т. Перепелиця. К.: Центр адаптації державної служби до стандартів Європейського Союзу, 2008. 144 с.
19. Мельник С.А. Управління регіональною економікою: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2001. 152 с.
20. Молодожен Ю.Б. Планування розвитку територій: Навч. посібн. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. 284 с.

21. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процеси та їх інституційне забезпечення: Монографія / За наук. ред. А.Ф. Мельник. Тернопіль: Економічна думка, 2003. 607 с.
22. Основи регіонального управління в Україні: підручник / авт.-упоряд.: В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда та ін.; за заг. ред. В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К.: НАДУ, 2012. 576 с.
23. Петришина Н.В. Державний сектор в економіці України: теорія та організаційні засади. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 6. С. 103–113.
24. Планування розвитку територій: Конспект лекцій з навчально-методичного комплексу для слухачів спеціальності «Державне управління», частина 1. Молодожен Ю.Б. Одеса, ОРІДУ, 2007. 88 с.
25. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посібник / За ред. Є П. Качана. К.: Видавничий дім «Юридична книга», 2005. 704 с.
26. Рубашка С. Державна регіональна політика: проблеми становлення в Україні. *Вісник НАДУ при Президентові України*. 2005. № 1. С. 305–312.
27. Семенов В.Ф., Проценко Т.О. Регіональна економіка: Навчальний посібник. К. 2009. 703 с.
28. Симонова О.Г. Актуальні проблеми регіональної економічної безпеки України. *Актуальні проблеми економіки*. 2005. № 8. С. 125–132.
29. Сімонова О.В. Теоретичні аспекти стратегічного управління комплексним розвитком регіону. *Регіональна економіка*. 2007. № 1. С. 145–153.
30. Сорочкін Л.В. Структурні диспропорції як бар'єри економічного розвитку України. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 8. С. 84–91.
31. Суперсон В.І. Моніторинг соціально-економічного стану регіонів України з позицій розвитку її інфраструктури. *Статистика України*. 2005. № 1. С. 59–62.
32. Суховірський Б.І. Регіональна стратегія економічного розвитку України (теоретичні та прикладні основи геоелектроніки): Монографія. К.: КНЕУ, 2000. 154 с.
33. Токар М. Громадські організації України в системі розвитку публічно-управлінських відносин: монографія / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2020. 412 с.
34. Хамініч С. Проблеми та пріоритети конкурентоспроможності економіки України. *Економіст*. 2007. № 2. С. 22–24.
35. Хвесик М.А., Горбач Л.М., Пастушенко П.П. Розміщення продуктивних сил і регіональна економіка: Навч. посіб. К.: Кондор, 2005. 344 с.

Інтернет-ресурси

1. Президент України. URL: <http://www.president.gov.ua>;
2. Верховна Рада України. URL: <http://www.rada.gov.ua>;
3. Кабінет Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>;
4. Міністерство економіки України. URL: <http://www.me.gov.ua>;
5. Міністерство фінансів України. URL: <http://minfin.kmu.gov.ua>;
6. Міністерство освіти і науки України. URL: <http://www.mon.gov.ua>;
7. Головне управління статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>;
8. Нормативні акти України. URL: www.nau.kiev.ua;
9. Менеджмент: інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua>.
10. Стандарти з аудиту INTOSAI, новий переклад, підготовлений для Рахункової палати України Проектом TASIC „Аудит державних фінансів” URL: <http://www.ach.gov.ru/ru/intosaikni/dockni/399/>.

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)